

درگذشت استاد برجسته دانشگاه تهران

رضا داووری اردکانی، درگذشت عباس شریفی‌تهرانی، استادبرجسته‌دانشگاه‌تهران‌وعضویپوسته‌فرهنگستان علوم را تسلیت گفت.
خبرآن‌لین ضمن اعلام این خبر نوشت، متن پیام داووری اردکانی بدین شرح است:
«شنیدن خبر درگذشت یک دوست و همکار بزرگ آن هم در ایام ابتلا به بیماری بسیار دردآور است. فقدان استادان کم‌نظیری چون دکتر عباس شریفی‌تهرانی ضایعه برای دانش، دانشگاه و فرهنگستان و مصیبتی بزرگ برای دوستان و همکاران است. به خانواده گرامی ایشان تسلیت می‌گویم و از خداوند برای دوست بسیار عزیزم طلب رحمت و مغفرت می‌کنم.»
عباس شریفی‌تهرانی عضوپیوسته فرهنگستان علوم، چهره ماندگار رشته گیاه‌پزشکی، استاد نمونه کشور و دارنده نشان درجه یک دانش کشور، پس از تحمل یک دوره بیماری، در ۸۷ سالگی دار فانی را وداع گفت. او از سال ۱۳۸۸ تا ۱۴۰۲، ریاست گروه علوم کشاورزی فرهنگستان علوم را به‌عهده داشت.

حذف واتس‌آپ و Threads از اپاستور چین

براساس گزارش وال‌استریت‌ژورنال، اپل به‌درخواست دولت چین، واتس‌آپ و Threads را از اپ‌استور این کشور حذف کرده است.
ظاهراً گولاتوری ارشد چین، از غول سازنده آیفون درخواست کرده تا این دو اپلیکیشن را به‌دلیل نگرانی‌های مربوط به امنیت ملی حذف کند.
دیجیاتو ضمن اعلام این خبر نوشت، سخنگوی اپل به وال‌استریت‌ژورنال گفته است: «ما موظف هستیم تا حتی در صورت مخالفت، از قوانین کشورهایی که در آن فعالیت داریم، پیروی کنیم.»
دولت چین از سال ۲۰۱۷ واتس‌آپ را مسدود کرده است، درحالی‌که شرکت مادر آن، یعنی متا نیز از سال ۲۰۰۹ مسدود شده است.
پلتفرم‌های غربی دیگری ازجمله جی‌میل، یوتیوب، اسپن‌چت و اسپاتیفای نیز در چین سانسور شده‌اند.
با این وجود، برخی از کاربران چینی از طریق شبکه‌های خصوصی مجازی (VPN) راه‌هایی برای دسترسی به این پلتفرم پیدا کرده بودند، اما با حذف این اپلیکیشن‌ها از اپ‌استور دیگر باهیچ راهی نمی‌توان از آن‌ها استفاده کرد.

حمایت از بازیگر اخراجی برای اعتراض به اسرائیل

حمایت بازیگران «جیج» از ملیسا بارارا، بازیگر اخراجی این فیلم با حضور در اکران «ایگیل» تکرار شد.
مهر ضمن اعلام این خبر به نقل از ویرایتی نوشت، چندین بازیگر «جیج»، ازجمله میسون گودینگ، دیوید آرکت، متبولیلارد و اسکیت اولریش در اولین اکران فیلم ترسناک جدید بارارا باعنوان «ایگیل» در لس‌آنجلس حضور یافتند. کارگردانی «ایگیل» را مت بیتنلی -اولپین و تایلر جیلت انجام داده‌اند که کارگردان‌های مشترک «جیج ۵» و «جیج ۶» بودند. ملیسا بارارا نقش‌اش در فیلم «جیج ۷» را ماه نوامبر از دست داد و این پس از آن رخ داد که بارارا به‌خاطر اعتراض به نسل‌کشی اسرائیل در غزه و حمایت از مردم فلسطین، توسط اسبای گلاس تهیه‌کننده فیلم، اخراج شد.
آن‌ها پیام‌های او در شبکه‌های اجتماعی را با برچسب یهودی‌ستیزانه بودن، محکوم کردند. پس از آن جنا اورنگا به‌دلیل آنچه اختلاف در زمان‌بندی بافضل دوم‌سریال تنفلیکس خود خواند، اعلام کرد به این فیلم بازی نمی‌گردد و حدود یک‌ماه بعد، کارگردان کریستوفر لاندون اعلام کرد که از فیلم خارج شده است.

فرهنگ ۱۴

در گفت‌وگو با کوروش کمالی سروستانی مدیر مرکز سعدی‌شناسی ایران مطرح شد

کار سعدی آفرینش دوباره زبان است

نرگس کیانی

خبرنگار گروه فرهنگ

یکم اردیبهشت‌ماه، روز آغاز نگارش کتاب «گلستان» را روز سعدی نامیده‌اند؛ شاعر پرآوازه قرن هفتم هجری، ملقب به «استاد سخن» و «شیخ اجل» که در کنار بزرگانی چون حافظ، فردوسی، خیام، مولانا و نظامی از قله‌های ادبیات فارسی به‌شمار می‌رود و آوازه هنر او در تمام اعصار در بسیاری از مناطق جهان پراکنده است. اردیبهشت‌ماه شیراز رشک‌برانگیز است و به روایتی سعدی، «گلستان» و «بوستان» را در اردیبهشت‌ماه سال‌های ۶۵۵ و ۶۵۶ هجری سروده است. چنان‌که در دیباچه گلستان آمده است: «در فصل ربیع که صولت برد آرمیده بود و ایام دولت ورد رسیده». در همین دیباچه، سعدی بیت الهام‌بخش «اول اردیبهشت‌ماه جلالی» را نیز آورده است. به همین دلایل، پیشنهاد نامگذاری اول اردیبهشت‌ماه به نام سعدی از سوی کوروش کمالی سروستانی، مدیر مرکز سعدی‌شناسی ایران با اجماع ادیبان و پژوهشگران روبه‌رو شد و در سال ۱۳۷۶ اعلام و نخستین مراسم بزرگداشت یادروز سعدی در اول اردیبهشتماه ۱۳۷۷ در آرامگاه سعدی با حضور گسترده سعدی‌شناسان، سعدی‌پژوهان، سعدی‌دوستان و هنرمندان برگزار شد. مراسمی که از آن زمان تاکنون هرساله به‌همت این مرکز گرمای داشته می‌شود. آن‌چه در ادامه می‌خوانید گفت‌وگویی است با مدیر این مرکز، کوروش کمالی سروستانی در مورد فعالیت‌های این مرکز، همچنین در مورد سعدی.

می‌خواهم پیش از سخن گفتن از سعدی، به مناسبت بودن‌مان در روز بزرگداشت او، کمی از مرکز سعدی‌شناسی ایران که می‌دانیم به منظور مطالعه، نقد، بسط، شناختن و شناساندن ویژگی‌های شخصیت، آثار، دوران تاریخی و اجتماعی سعدی در شیراز راه‌اندازی شد، بگویید و در نگاهی موجز به سال‌های فعالیت این مرکز به نقاط عطف آن اشاره کنید.

نخستین یادروز سعدی در اول اردیبهشت‌ماه ۱۳۷۷ در شیراز برگزار شد؛ روزی که به یمن خوبی‌ها و زیبایی‌های اندیشه سعدی چون شعر و نامش جهانگیر شد. مرکز سعدی‌شناسی ایران نیز هم‌زمان با برگزاری این یادروز به جهت مطالعه تخصصی سعدی شکل گرفت. یکی از نقاط عطف فعالیت این مرکز انتشار مجموعه مقالات سعدی‌شناسی بود. مقالاتی که از سال ۱۳۹۵ به‌فصلنامه سعدی‌شناسی تغییر شکل داد و رونمایی از دفتر دوازدهم آن بخشی از برنامه‌های علمی یادروز سعدی در اول اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۲ است. طرح دیگری که طی همه این سال‌ها در مرکز

سعدی‌شناسی دنبال شده، طرح تدوین دانشنامه سعدی است که امیدواریم سال آینده منتشر شود. از جمله دیگر فعالیت‌های مرکز، برگزاری دهه سعدی‌شناسی در سنجش باشاعران بزرگ جهان بود که همایش سعدی و پوشکین در تهران و مسکو در سال ۱۳۹۱، سعدی و یونس امره در تهران و آنکارا در سال ۱۳۹۲، سعدی و سروانتس در تهران و مادرید در سال ۱۳۹۳، سعدی و متنبی در عراق، لبنان و کویت در سال ۱۳۹۴، سعدی و کنفوسیوس در تهران و پکن در سال ۱۳۹۵ و سعدی و ویکتور هوگو در پاریس در سال ۱۳۹۶ را دربرگرفت. این نشست‌های علمی فرهنگی با همکاری مؤسسه شهر کتاب در کشور‌های گوناگون و تهران و شیراز برگزار شد. چاپ آثاری در مورد سعدی از جمله «سعدی شیرین‌سخن»، «کلیات سعدی» (براساس تصحیح محمدعلی فروغی و با همکاری انتشارات هرمس) و... از دیگر فعالیت‌های این مرکز است. در کنار این فعالیت‌ها می‌توان به خوشنویسی آثار سعدی و برگزاری نمایشگاه‌های متعدد از جمله نمایشگاه «سی‌سال با سعدی» با آثار استاد پدالله کابلی اشاره کرد. شکل‌گیری هیئتی علمی برای تصحیح آن دست از نسخه‌های خطی آثار سعدی که زمان پیدایش‌شان به بعد از انتشار کلیات سعدی با تصحیح استاد فروغی برمی‌گشت نیز از جمله دیگر فعالیت‌های این مرکز بوده است. هیئتی متشکل از زنده‌یا اکبر نحوی، اصغر دادبه، فرح نیازکار و... که تصحیح کلیات سعدی را آغاز و به جمع‌آوری نسخ خطی از آثار سعدی در کتابخانه‌های سراسر جهان اقدام کردند و با جمع‌آوری بیش از ۴۰۰ نسخه، ۱۵ نسخه را برگزیده و کار را پیش‌بردند.

می‌دانیم که مرکز سعدی‌شناسی مؤسسه‌ای فرهنگی و پژوهشی با اهداف فرهنگی و مقاصد غیرتجاری، غیرسیاسی و غیرانتفاعی است. همکاران و همراهان شما در این مسیر چه کسانی بوده‌اند، به‌ویژه به لحاظ مالی احتیاجات این مرکز چگونه تأمین می‌شود؟

مرکز سعدی‌شناسی تا به حال از هیچ مرکز دولتی‌ای بوده‌جه پژوهشی دریافت نکرده است و بودجه امور پژوهشی به صورت شخصی تأمین می‌شود اما برای برگزاری سالانه مراسم یادروز سعدی معمولاً از همکاری سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، همچنین اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی کمک گرفته می‌شود.

بسیاری با این نظر محمدعلی فروغی موافقت که زبان فارسی امروز ماییش از هر شاعر دیگری از زبان سعدی تأثیر پذیرفته است و ما به زبانی شبیه زبان سعدی سخن می‌گوییم. آیا این نظر موافقت؟

همه عمر برندارم سر از این خُمار مستی

که هنوز من نبودم که تو در دلم نشستی

هر چه می‌خواهم سراغ اصل موضوع بروم و از سعدی متجدد و معتدل و به بیان درست‌تر تجدیدگار در عین وفاداری به اصول و سنت و اعتدال‌گرادر اوج خشونت و یک‌سوترگی و به رغم پاره‌ای تعصبات مذهبی و شخصی بگویم در بند زیبایی‌های زبانی او گرفتار می‌شوم و رستن نتوانم و بیهوده نیست که برخی معتقدند بی‌سعدی و حافظ نام این زبان اگر خراسانی می‌بود، سزاوارتر می‌بود تا فارسی چراکه بزرگ‌ترین سخن‌وران و زبان‌آوران آن از خطهٔ خراسان بر خاسته‌اند: فردوسی و عطار و مولانا و بسی بزرگان دیگر و این دو تن (سعدی و حافظ) اما چنان زبان فارسی را با شیراز پیوند دادند که فارسی خوانده می‌شود و البته می‌دانیم که حافظ، خود وام‌دار سعدی است؛ نه‌تنها از حیث فرم که در بسیاری از مضامین نیز و اگر هر که غیر خواجهٔ شیراز دست به این کار می‌زد و در کارگاه خود در بالاترین درجه آنها را نپزداخته و منبت‌کاری نکرده بود، شاید نکوهش و حتی متهم به سرق‌ت ادبی از شیخ هم می‌شد!

نمی‌دانم محمد کوچانی جایی دیدگاه خود را نوشت یا از دیگری نقل کرده بود که «سعدی، راست‌ترین روشن‌فکر ایران است. راست به معنی آن که از هر آنچه چپ است دور است. چه جهان وطنی باشد و چه مساوات‌گرایی. چه ناکجاآباد‌گرایی باشد و چه پلانی‌گری و راست است به معنی توطن در زبان پارسی و تا‌کثیر بر عدالت سیاسی و واقعیت‌گرایی.»

حال باید روشن تر شده باشد که چرا اکنون به سعدی نیازمندتریم و چرا باید او را از نوبشناسیم و به کار امروزمان هم می‌آید و اگر از او با عنوان «راست» یاد می‌کنیم، مرادمان در مقابل چپ‌گرایی آرمان‌پردازانه و گاه خیال‌پردازانه است نه دفاع از سرمایه‌سالاری که سعدی خود گفته است: «زدان دو گروه‌اند: چندی به تیر و کمان در صحراها و چندی به کیل و ترازو در بازارها.»

سعدی با مفهوم مدرن جمهوری آشنا نبود و احتمالاً مدلی غیر از سلطنت

نگین، ایران

یکی از ویژگی‌های مهم آثار سعدی علاوه بر شاعرانگی، زبان سعدی است. در نظر بگیرید که میان قرن چهارم و شاهنامه فردوسی تاقرن هفتم و سعدی شیراز، ما شاهد زبانی مغلق هستیم و آن زبان روان، سهیل و ممتنع که در آثار سعدی می‌بینیم در آن زمان وجود نداشته است. پس کار سعدی، آفرینش زبان است و آن‌چه انجام می‌دهد به ظهور دوباره زبان و پیوند دوباره آن با مردم می‌انجامد. یکی از ویژگی‌های آثار سعدی، به‌روز کردن زبان است و برای همین «گلستان»؛ سفیر زبان فارسی در شبه‌قارهٔ چون کتابی آموزشی در کنار قرآن کریم در مکتب‌خانه‌ها آموزش داده می‌شد. این نشان‌دهنده تأثیر سعدی است و اینکه حضور او در ادبیات فارسی، معجزه‌ای چون ظهور فردوسی است. می‌دانیم که زبان قرن ششم هجری با تکرار، تقلید و تصنع آمیخته بود و سعدی است که با زبان فارسی «گلستان» را به‌مثابه شیء هنری می‌آفریند. فارسی‌زبانان در «گلستان» هم خود، هم اخلاقیات‌شان را می‌یابند و نمونه‌اش چنان‌که می‌دانیم اینکه در مطالعه‌شادروان دکتر حسن ذوالفقاری با عنوان «فرهنگ بزرگ‌ضرب‌المثل‌های فارسی» ابیاتی از سعدی، چیزی بیش از ۲۱۰۰ بیت از او، با اختلافی چشمگیر نسبت به دیگر شاعران تبدیل به ضرب‌المثل شده بود. سعدی بر خلاف دیگر شعراعی که در حال جست‌وجو در صنایع بدیعی بودند زبانی سهل و ممتنع آفرید که اگر چه به ظاهر می‌توان چیزی شبیه آن سرود، اما در واقعیت نمی‌توان چنین کرد و این ناشی از سحر زبان سعدی است.

در میان شاعران ایرانی سعدی مؤلفه‌های زبانی ضابطه‌مند، مصلحت‌آمیز و دقیق را نسبت به سایر شاعران نظیر حافظ، مولانا و خیام، بیشتر از خود بروز می‌دهد. در کنار این، برخی دغدغه‌های سعدی نسبت به مصالح اجتماعی را مهم‌ترین کلید فهم متون او می‌دانند. به‌نظر شما درک دینی یا اجتماعی راه درستی برای تفسیر هنر سعدی است؟

سعدی با آفرینش غزل‌های عاشقانه، روایت‌های عارفانه، قصاید فاخر و مجالس حکیمانه، نصیحت‌الملوکی خردمندانه و رباعیات و قطعاتش هم در فرم زبان، هم در درونمایه آن به فتح اقلیم‌های

ادامه از صفحه اول

سنتی نمی‌شناخت هر چند دنیادیده‌تر از دیگران بود و اگر هم برخی از حکایت‌ها را با خیال گفته باشد اما اهل سفر بود و یک‌جانشینی نمی‌کرد و جهان‌گردی و گردش‌گری وسعت نظر و مدارا می‌آورد و سعدی نیز چنین بود و با این حال می‌کشید حکومت‌ها را رام و اهل مدارا کند و یک‌جا توصیه کرده است: «هر دوسه ماه شهنه‌ای به زندان بفرماید به غوص احوال زندانیان کردن تا بی‌گناهان را خلاص دهد و گناه کوچک را پس از چند روزی ببخشد...» به سیاست‌باگردیم و آنجا که گفته است: «تا دفع مضرت دشمن به نعمت، توان کرد خصومت روانی‌باشد که خون از مال شریف‌تر است و عرب‌گوید: «السیف، آخر الحیل» یعنی مضاف وقتی روا باشد که تدبیر دیگر نماند. به هزیمت، پشت دادن به که با شمشیر مشت زدن.» و جای دیگر این سخن شاه‌کار در روزگاری که حاکمان به دنبال گسترش قلمرو بودند: «مردی نه جهان‌گیری است. بل جهان‌داری است. دانا جهان بگیرد و بدارد و نادان جهان بگیرد و بردارد.»

سعدی شاعری این‌جهانی و واقع‌گرا بود اما فضیلت عدالت را با هیچ ارزش دیگر برابر نمی‌نهد و در ستایش عدالت از این سخن بر جسته‌تر چه:

«انوشیروان عادل را -که به کفر منسوب بود- به خواب دیدند در جایگاهی خوش و خرم نشست. پرسیدندش که این مقام به چه یافتی؟ گفت: بر مجرمان شفقت نبردم و بی‌گناهان نیازدارم.»

پیداست که شاعری که به لحاظ شخصی دین‌دار بوده زبان به ستایش کافر نمی‌گشاید و مراد او از انتساب انوشیروان به کفر، همین تعبیر امروزی سکولار می‌تواند باشد و این که به ایمان شهرت نداشت کما این‌که در نهج‌البلاغه هم جایی که مولاعلی(ع) در حکمت ۱۲۴ می‌گوید: «غیرت مرد، ایمان است و غیرت زن، کفر» مراد او کفر مصطلح نیست.

سعدی جای دیگر هم از نیاز پادشاهان به رعیت و لزوم جلب رضایت آنان می‌گوید و اگر با مفهوم شهروندی آشنا بود، بی‌تردید از این لفظ بهره می‌برد نه رعیت: